

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ
СЪВЕТ НА НАОА**

ДОКЛАД

**НА
ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ ЗА
РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВАНЕ ПО ПРОЦЕДУРА ЗА
ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА
ДОКТОРСКА ПРОГРАМА ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА**

„ИМУНОЛОГИЯ“

**ОТ ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1. МЕДИЦИНА,
ОБЛАСТ НА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И
СПОРТ**

ВЪВ ВОЕННОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЯ – СОФИЯ

БАЗА ЗА ОБУЧЕНИЕ:

ЛАБОРАТОРИЯ: „КЛИНИЧНА ИМУНОЛОГИЯ“

КЪМ КАТЕДРА „КЛИНИЧНА ЛАБОРАТОРИЯ И ИМУНОЛОГИЯ“ ПРИ ВМА

Уважаема г-жо Председател на Акредитационния съвет на НАОА,

Постоянната комисия по здравеопазване и спорт предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за програмна акредитация на докторска програма по „Имунология“ от професионално направление 7.1. Медицина, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт във Военномедицинска академия – София.

Докладът е разработен съгласно чл. 78 от ЗВО, чл. 33 и чл. 36, ал. 1 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.) критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) - част 1 /1-10/.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА
II.	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ
III.	КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ/ ESG/- ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5).
IV.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ
V.	ПРОЕКТ НА ПРЕПОРЪКИ ОТ ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№ по ред	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	Протокол №15/27.05.2021 г.
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС РЪКОВОДИТЕЛ НА ЕГ: проф. д-р Кичка Велкова, дмн; Членове: 1. Проф. д-р Върбан Ганев, дбн 2. Доц. д-р Снежина Кандиларова, дм Наблюдаващ процедурата от ПКЗС: Професор д-р Цветанка Цанкова Маринова, дмн	Протокол №23/26.09.2023 г.
3.	Извършено посещение на ЕГ	13 октомври 2023 г.
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол №44/05.12.2023 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол №45/12.12.2023 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА (относно становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	

Докторската е получила програмна акредитация в друга област на висшето образование – в професионално направление (ПН) 4.3 Биологически науки, област на висшето образование 4. Природни науки, математика и информатика. С оглед на това, настоящият доклад разглежда докторската програма „Имунология“ като нова в ПН 7.1 Медицина, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт. Независимо от това, ПКЗС взе предвид резултатите от предходната акредитация, която е била в ПН 4.3 Биологически науки.

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Докторската програма (ДП) „Имунология“ на ВМА – София е получила от Постоянната комисия по природни науки, математика и информатика (ПКПНМИ) на НАОА оценка **9,76** (девет цяло и седемдесет и шест стотни) в ПН 4.3 „Биологически науки“ със срок на дадената акредитация **шест години до 27.07.2021 г.** **Не са направени препоръки** за подобряване на качеството на дейността на ВМА по използваните критерии.

Процедурата за програмна акредитация на ДП „Имунология“ от професионално направление (ПН) 7.1. Медицина, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт във Военномедицинска академия, Катедра „Клинична лаборатория и имунология“, Лаборатория „Клинична имунология“ е открита с решение на АС на НАОА (Протокол №15/27.05.2021 год., писмо изх. №788/21.06.2021 год.). Експертната група по процедурата е утвърдена с решение на АС на НАОА (Протокол №23/26.09.2023 год.). Докладът е разработен съгласно чл. 88а, ал. 5, т. 2 от ЗВО, чл. 33, ал. 1, т. 2 и чл. 35, ал. 1 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА (20.10.2016 г.) критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл.78, ал.2 от ЗВО.

Докторската програма по „Имунология“ в ПН 4.3 „Биологически науки“ е със срок на дадената акредитация шест години до 27.07.2021 год. С влизане в сила на промени в ЗВО от 25.02.2020 год. и изтичане на срока на съществуващата акредитация, подновяването ѝ в ПН 4.3 „Биологически науки“ става невъзможно съгл. чл. 80, ал. 1 от ЗВО („Висшите училища нямат право да провеждат обучение по специалности от неакредитирани професионални направления и неакредитираните специалности от регулираните професии и да издават на завършилите ги лица дипломи по смисъла на чл. 7, ал. 3.“). **ВМА е научна организация и специализирано лечебно заведение**, в което се осъществяват диагностично-лечебен процес и научна дейност. Основното ПН, в което ВМА е акредитирана за обучение на докторанти е 7.1. Медицина, тъй като ръководителите и служителите на структурите са лекари с ОКС «магистър по медицина». Отчитайки тези характеристики на дейността на ВМА, нейният Академичен съвет е взел решение (Протокол №9/17.12.2020 год.) за приемане на представената в НАОА документация и провеждане на процедура за програмна акредитация в ПН 7.1 «Медицина» на ДП «Имунология», която по същността и характеристиките си е естествен продължител на съществуващата ДП по „Имунология“.

На основание на това решение и съгласно чл. 81, ал.1, т. 2в и ал.8 от ЗВО е изпратено мотивационно писмо до Председателя на НАОА (Рег. индекс: и-9135/12.10.2023 г.; вх.№ОА-06-2322/12.10.2023 г.).

Констатации за изпълнение на направените препоръки: Няма препоръки

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ/ ESG/- ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5)¹

Въз основа на изводите на Експертната група в доклада се оценява изпълнението/ неизпълнението на всички критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие на стандартите и насоките за осигуряване качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО, както следва:

Стандарт 1. Политика за осигуряване на качеството.

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

Критерий 1.1. ВМА има публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване на качеството на обучението на докторската програма „Имунология“.

Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ към ВМА провежда дейността си в следните направления: учебна дейност; научноизследователска дейност; институционално развитие; развитие на партньорските взаимоотношения и международното сътрудничество.

Специалността „Имунология“ е основна медицинска специалност и научна дисциплина с клинична, лабораторно-диагностична, лечебна и профилактична насоченост. Обучението по научната специалност „Имунология“ включва научноизследователска работа, теоретична и практическа подготовка, като основната цел е придобиване и прилагане на знания за осигуряване на съвременна диагностика, профилактика и лечение на нарушенията, свързани с имунната система; разработване и внедряване в практиката на иновативни подходи в съответствие с нуждите на „прецизната“ и „персонализираната“ медицина.

Във ВМА приемът и обучението на докторантите по докторската програма „Имунология“, както и процесите, произтичащи в организацията на докторантурата се регламентират от национални и вътрешни за ВМА нормативни актове и правилници. Последните са отразени в съответните приложения към подадената документация.

По 1.1.1. Целите и задачите на обучението по докторската програма „Имунология“ са формулирани ясно, задачите са конкретизирани и добре обосновани. Теоретичната и практическа подготовка на докторантите са съобразени с тяхната професионална подготовка и със задачите, които имат да изпълняват в системата на здравеопазването. Насочеността в обучението и ръководството на докторантите е свързана със специфичните аспекти на методологията на научното изследване на специалността, с практическата реализация, съобразно необходимостта от изградени специалисти в тази област.

По 1.1.2. Във Военномедицинска академия съществува цялостна стратегия за качеството на обучение и процеса на неговата реализация. Ръководството на ВМА, разглежда процеса на осигуряване, поддържане и непрекъснато усъвършенстване на качеството на обучение и на Академичния състав, като своя първостепенна задача, която гарантира стабилно стратегическо управление и устойчивост на институцията. Създадена е организация за постоянно наблюдение на процесите с оглед тяхната периодична оценка, анализ и подобрене.

Системата за качество във ВМА се реализира чрез: **Комисия за управление и оценка на качеството на учебния процес и Отговорник по качеството на Катедрата.** Комисиите по качество анализират развитието на докторантите, обсъждат провеждането на изпити, колоквиуми и трудности в процеса на подготовка на докторантите, защитата на докторските дисертации, адекватността на програмите, материалната база и др. Учебната документация се актуализира своевременно, като се отчитат новостите в научно и методическо отношение, както и измененията в нормативната база. Действащите правила, отнасящи се към докторските програми, са актуализирани съобразно новата нормативна база.

Приемът, конкурсите, изборът и обучението на докторантите се осъществява съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА, в съответствие със Закона за висшето образование (ЗВО), Закона за развитие на академичния състав в Р България (ЗРАСРБ) и правилника за неговото прилагане. Във ВМА се изготвя **„Досие на докторанта“**, в което се съдържат всички материали и документи, свързани с докторантския цикъл до защитата. Досиетата се съхраняват в **служба „Учебна и научноизследователска дейност“ (УНИД)** и в текущия архив на обучаващото звено. Контролът върху качеството на дейностите, свързани с докторските програми се извършва чрез провежданите **системни и извънредни одити.** Комисията по качеството в професионалното направление и специалността планира и осъществява два пъти годишно вътрешни одити за оценка на качеството и функциониране на съответните програми за

обучение. Предоставена е разработената учебна документация по докторската програма „Имунологи“, приета през 2015 и актуализирана през 2023 г.

Съгласно изискванията и приетите годишни графици от Комисията по качество за провеждане на одити по Катедрите. Не са представени данни за провеждани одити в Катедра „Клинична лаборатория и имунология“.

По 1.1.3. ВМА изгражда и прилага политика за осъществяване на взаимовръзката между научните изследвания и обучението по докторската програма в рамките на националния и институционалния контекст.

Голяма част от научните изследвания на академичния състав от катедра „Клинична лаборатория и имунология“ е съобразена с тематиката на докторската програма. Към ВМА е създадено **Училище за докторанти**, с цел подпомагане на младите научни работници при изготвянето и оформянето на публикации, и при разработването на дисертационните им трудове.

Преподавателите прилагат европейските научно-образователни стандарти в своята научна, учебна и методична работа, съгласно утвърдените програми. Предлага се обучение, което съответства на съвременните постижения в науката и се признава от академичните общности. Резултатите от научноизследователската дейност на академичния състав към катедрата се представят на специализирани курсове и научни форуми. Съществуват възможности резултатите от провеждани научни разработки да се публикуват в списание „Военна медицина“, както и в други български и чужди издания.

По 1.1.4. Във ВМА е създадена система, гарантираща качеството на научноизследователската дейност и стриктното спазване на етичния кодекс. Преподавателският състав реализира своите задачи по обучението в мултиетническа и мултикултурална среда и всякакви форми на дискриминация са неприемливи. Контролът се включва на различни етапи от разработването на научните проекти до публикуване на резултатите. Преди стартиране, всички научни изследвания върху хора и животни, подлежат на начална експертна оценка от **Етичната комисия на ВМА**, учредена със Заповед на Началника на Военномедицинска академия. Обект на експертна оценка на Етичната комисия са клинични и неклинични биомедицински и медико-социални научни изследвания върху хора, научни изследвания с използването на персонална биомедицинска информация, както и етични проблеми, отнасящи се до защита на обществените интереси от недобросъвестни действия на изследователите при продукцията, съобщаването, предлагането и публикуването на резултатите от научните изследвания. Етичната комисия осъществява и периодичен надзор и дава становище относно етичните аспекти на научните изследвания. **Введена е практика всички докторанти преди защита да подават декларация за оригиналност на данните.**

Отпечатването на научни статии в списание „Военна медицина“ – издание на ВМА и Българското научно дружество по военна медицина става след предварително рецензиране на представените материали.

Във ВМА съществува **автоматизирана система за контрол на плагиатството**. По този начин се проверява процента на плагиатство преди подаване на ръкопис за публикуване.

В Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ **няма информация за констатирани случаи на дискриминация, изпитни измами и плагиатство.**

Констатации за изпълнението на критерий 1.1:

ВМА има публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване на качеството на обучение по докторска програма „Имунология“. Образователната дейност в обучаващото звено на ВМА е в съответствие с изискванията и отговаря на действащите законови наредби. Приети са и оповестени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство.

Стандарт 2. Разработване и одобряване на програмите.

Критерий 2.1. Военномедицинска академия изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни.

По 2.1.1. При разработване и обновяване на докторските програми се спазват всички изисквания, заложи в Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА.

Обучението в образователна и научна степен „доктор“, придобиването на научна степен „доктор на науките“ и заемането на академични длъжности във ВМА се осъществява по акредитирани от НАОА 34 специалности. *В разработването на докторската програма по „Имунология“ участват членове на академичния състав от ВМА – двама доценти и един главен асистент (за оценявания период 2016 г. – 2023 г.).*

Във ВМА за периода 2016 – 2023 г. са защитени 62 броя дисертации от редовни, задочни и на самостоятелна подготовка докторанти. ***В Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ през атестирания период един главен асистент с ОНС „доктор“ е придобил академично звание „доцент“ по научната специалност „Имунология“. Един биохимик е придобил ОНС „доктор“ по специалност „Генетика“.***

Докторската програма по „Имунология“ във ВМА се планира съгласно съвременните тенденции в развитието на тази специалност, като се следят новостите в издаваната специализирана литература от български и чужди автори, както и образователни електронни източници. Членовете на Катедрата са с опит в областта на имунологията, което позволява споделяне на опит и добри практики при разработване на програмите и определяне на приоритетите на изследователската дейност.

При проведената проверка се установява, че наличният преподавателски състав със специалност Клинична имунология не е ангажиран достатъчно с участие в представителни професионални и научни организации в България и чужбина.

Предлаганата докторска програма съответства отчасти на академичната среда, предоставя възможност за развитие на новите кадри в Катедрата и отговоря на потребностите за продължаване на обучението на завършилите съответна магистърска степен.

По 2.1.2. Действащата учебната документация по настоящата докторска програма е съобразена с нейната специфика, следва своите задължителни академични стандарти, периодично се обновява и е подчинена на актуалните нормативни документи.

Регламентите за процедурите по прием и обучение, както условията и редът за придобиване на ОНС „доктор“, са уредени съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за развитието на академичния състав (ПРАС) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Разработени са детайлни процедури за прием на редовни, задочни и докторанти на самостоятелна подготовка въз основа на действащото законодателство, публикувани на интернет-страницата на ВМА.

Контролът по изпълнението на учебните планове на докторантите от ВМА се осъществява от научния ръководител, от основното звено, в което е зачислен докторанта и от служба „УНИД“.

Принципно, документацията (учебни планове и учебни програми) периодично се анализира и се обновява с **активното участие на докторантите и техните научни ръководители**. Промените в учебната документация се базират на спазване на регламентирани процедури, създаващи възможност за непрекъсната актуализация на

учебните планове, програми и квалификационни характеристики. Всяка промяна в учебен план или въвеждането на нов учебен план се прави по предложение на Катедрения съвет, обсъжда се и се одобрява на Академичния съвет на ВМА.

Учебната програма по ДП „Имунология” е приета през 2015 г. и е актуализирана през 2023 г.

Няма обучавани докторанти по ДП „Имунология” към Катедра „Клинична лаборатория и имунология” за акредитирания период.

По 2.1.3. Докторската програма по „Имунология” отговаря на съвременните тенденции за ясно дефиниране на професионалните компетенции в областта. Учебната документация за обучение на докторанти по докторска програма „Имунология” във Военномедицинска академия е представена ясно и съдейства за стриктното изпълнение и спазване на всички основни етапи в подготовката на дисертационния труд на докторанта, при контрол от страна на научния ръководител.

По 2.1.4. Докторската програма по „Имунология” заема важно място в обществените потребности на региона и страната, поради актуалността на темите, засягащи социалнозначими интердисциплинарни проблеми. Обучението по докторската програма включва изследвания, които могат да придобият оригинален или приложен характер и много от тях да бъдат включени в практиката. Това прави направлението високо конкурентно, а резултатите от научните разработки могат да послужат за основа на нови изследвания.

Съществува тясна колаборация между преподавателите от Катедра „Клинична лаборатория и имунология” и останалите катедри, клинични звена и различни академични и социални структури в София и страната. Тя се осъществява посредством съвместни инициативи: провеждане на работни срещи и научни събития, сътрудничество по проекти. Съвместните научни разработки с научни колективи основно в страната са предпоставка за подготовка на докторантите съобразно Европейските изисквания и тяхната конкурентоспособност.

По 2.1.5. Академичният състав на Катедра „Клинична лаборатория и имунология” е добре осведомен за научните достижения и докторските програми по настоящата специалност в другите висши училища на България.

Отчита се до известна степен ограничено участие на хабилитираните преподаватели със специалност „Имунология” в национални и международни научни форуми.

По 2.1.6. Приемът и подготовката на докторантите се осъществява в съответствие със ЗВО, ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Наредбата за държавните изисквания за приемане и обучение на докторанти. Процедурите за наблюдение, контрол и оценка на състоянието на документацията, свързана с докторските програми са заложиени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Във ВМА е учредена и успешно функционира **Комисия за управление и оценка на качеството на учебния процес**, чиято цел е постигане на високо ниво на качеството на обучение, научноизследователска и преподавателска дейности. На Катедрено ниво, контролът се осъществява от **Отговорниците по качество**. За отчетния период не е предоставена документация за провеждани отиди към **Катедрата по клинична лаборатория и клинична имунология** за оценка на качеството и функциониране на съответните програми за обучение.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1:

ВМА изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани специалисти. Действащата документация за обучение на докторанти по докторската програма „Имунология” във Военномедицинска академия съдейства за стриктното изпълнение и спазване на всички основни етапи в подготовката на дисертационния труд на докторанта.

Стандарт 3. Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите.

Критерий 3.1. Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд.

По 3.1.1. Подготовката на докторантите по ДП „Имунология” се реализира чрез съвременни образователни форми и методи, включващи разнообразни тематични курсове, лекции, семинари, решаване на казуси, интернет-базирани средства, планиране и провеждане на научни разработки, и др., при използване на научните постижения по докторската програма. Във ВМА е осигурен достъп до най-големите световни и европейски научноизследователски бази данни, лицензирани от Министерството на образованието и науката: *Web of Science*, *Scopus* и *EBSCO*. През 2021 г. във ВМА е създаден **Високотехнологичен симулационен тренировъчен център**. Използвани са високотехнологични манекени, симулиращи основни жизнени функции на човешкия организъм, различни патологични състояния и травми. Медицинската симулация включва симулирани пациенти, образователни модули с подробни симулационни анимации, произшествия и военни ситуации, свързани с националната сигурност и реагиране при извънредни ситуации.

По 3.1.2. На институционално ниво обучението на докторантите във ВМА се осъществява по система, която непрекъснато се актуализира, успоредно с развитието на научните постижения. Създадено е и успешно работи **Училище за докторанти**. Дейността му е насочена към развитието и разширяването на научния и изследователски потенциал на Военномедицинска академия. Училището за докторанти организира специализирани курсове с цел да се подпомогнат младите научни работници при изготвянето и оформянето на публикации, и при разработването на дисертационните им трудове. Периодично се организират и специализирани езикови курсове за подготовка както на преподавателския състав, така и на докторантите. Важно значение за подготовката на докторантите по „Имунология“ има **и сътрудничеството с други институти: Медицински университет – София, Национален център по заразни и паразитни болести (НЦЗПБ), Българска академия на науките (БАН)**.

По 3.1.3. Индивидуалните учебни планове на докторантите конкретизират отделните етапи при подготовката на дисертационния труд. Индивидуалният учебен план се съхранява в досието на докторанта в служба „УНИД“ и в документацията на Катедрата. Предвижда се в края на всяко тримесечие от периода на обучението редовните докторанти да представят отчети, в които описват преминалите етапи от обучението си, научните изследвания, постигнатите резултати през периода. Тези отчети, подписани от научния ръководител, се представят за обсъждане на Катедрен съвет. Изпълнението на индивидуалните учебни планове от докторантите се следи от научния ръководител и ръководителя на Катедрата, като се изготвя **атестационна оценка от научния ръководител** и насоки за следващите етапи на подготовка.

По 3.1.4. Във ВМА приемът и обучението на докторанти се регламентира от следните нормативни документи:

- Закон за висшето образование;
- Закон за развитието на академичния състав в Република България;
- Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България;
- Правилник за устройството и дейността на ВМА;
- Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА.

По 3.1.5. Във Военномедицинска академия има ред и правила за разглеждане на жалби. Всяка жалба се завежда в деловодството, откъдето се придвижва до Началника на

ВМА. В зависимост от характера на жалбата тя се пренасочва за разглеждане в съответния ресор, където се сформира комисия от специалисти.

През отчетния период в Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ не са постъпвали жалби от докторанти и преподаватели във връзка с докторските програми.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1:

Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд. Предвижда се обучението на докторанти по докторската програма „Имунология“ във ВМА да се реализира съгласно съвременните тенденции в развитието на тази специалност.

Стандарт 4. Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите.

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация.

По 4.1.1. Във ВМА функционира служба „Учебна и научноизследователска дейност“, която има за задача да контролира и проследява функционирането на системата и спазването на всички стъпки от приема на докторанта до тяхната професионална реализация. Към службата се поддържа електронен регистър с база данни за пълен контрол на състоянието на докторантите по докторски програми и др. критерии.

ВМА е създадала и приела свой Правилник, приет на заседание на Академичния съвет, за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности. Същият урежда конкретните условия и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Във ВМА процедурите по прием и обучение на докторанти са уредени съгласно законите в страната, както и Правилника за устройството и дейността на ВМА, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Изразен е стремежът за съобразяване с европейските стандарти и националната стратегия за развитие на образованието и здравеопазването, и подготовка на докторантите за работа в силно конкурентна среда. Осъществява се периодична обратна връзка с докторантите за проучване качеството на образователния процес и тяхната професионална реализация и кариерно развитие. Документация, свързана с докторантите е публикувана на интернет страницата на ВМА. Докторантите са задължени да посещават обученията, организирани от Докторантското училище, да участват в обучителни семинари, конгреси, конференции в страната и чужбина, както и да развиват своята публикационна активност.

По 4.1.2. Във ВМА има изградена система за насърчаване на научноизследователската дейност на докторантите. Прилагат се разнообразни форми за включване на студенти и докторанти в изпълнението на научноизследователски проекти и научни прояви: участие в научни колективи на съответни звена, участие в изследователски екипи на външни организации, участие в изследователски проекти, индивидуално разработване на изследователски проект. Тези форми се популяризират чрез различни информационни средства. Докторантите имат достъп до научни издания като: Military Medicine; Medecine et Armees; Revue InternationaledesServicesdeSantedesForcesArmees; Journal of Royal Army Medical Corps, Medical Corps International Forum, които се получават единствено в библиотеката на ВМА, като същевременно се ползват и от другите сродни библиотеки в страната. Докторантите от Катедра „Клинична лаборатория и Имунология“ могат да публикуват най-значимите си достижения в специализираните научни списания „Военна

медицина” – ISSN-1312-2746 (официално издание на Българското научно дружество по военна медицина и Военномедицинска академия), „Превантивна медицина”– ISSN-1314-5681 и Balkan Military Medical Review – ISSN-1107-6275 (списание на Балканския военномедицински комитет).

Представени са данни за участие на обучаващото звено в 1 (един) изследователски проект като подизпълнител към БАН, както и обосновка, че ВМА няма право да бъде водеща структура при разработването на проекти – национални и/или международни.

По 4.1.3. Във ВМА е създадена традиция за развитие на научния потенциал на докторантите и за подкрепа на научните им изяви. Академията има сключени договори за сътрудничество с висши училища и научни организации за мобилност на преподаватели, специализанти и докторанти. Докторантите имат възможност да разработват част от трудовете си в други структури в България и Европа, съгласно **сключените 34 договора за сътрудничество между ВМА и други институции.** Няма обучавани докторанти по Имунология към катедрата за оценявания период.

По 4.1.4. Във Военномедицинска академия, съществува утвърдена практика, традиция и институционални условия за реализиране на нормативно уредените процедури по приема, обучението и реализацията на докторанти.

Във ВМА през периода 2016 – 2022 г. са се обучавали в докторантура средно 60 докторанти на година, като относителният дял редовни докторанти към общия брой докторанти през периода е бил 13%. За целия период във ВМА са защитили дисертация 60 докторанти. През периода 2016 – 2023 г. не са обучавани докторанти по ДП „Имунология”.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1:

Във ВМА съществува утвърдена практика, традиция и институционални условия за реализиране на нормативно уредените процедури по приема, обучението и реализацията на докторанти. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи за функционирането на системата – от приема на докторантите включително, до и след тяхната професионална реализация. Доказателственият материал е в подкрепа на това становище.

Стандарт 5. Преподавателски състав.

Критерий 5.1. Във ВМА има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията.

По 5.1.1. От общия брой академичен състав в МБАЛ-София, ВМА (над 140 души), 63% са хабилитирани (51 доценти и 39 професори) и 37% – нехабилитирани (22 асистенти и 30 главни асистенти), 16 са с научна степен „доктор на науките” и 137 – с образователна и научна степен „доктор”.

Съгласно приложената поименна таблица от доклада-самооценка, към **Катедра „Клинична лаборатория и имунология“** във ВМА към датата на посещението на експертната група, на основен трудов договор работят един професор и двама доценти с хабилитации в ПН 7.1. Медицина, както и един главен асистент. Със специалност **Клинична имунология** има един доцент, който е хабилитиран в ПН 7.1 Медицина, научна специалност „Имунология“.

За акредитирания период в Катедра „Клинична лаборатория и имунология” е реализирано успешно обучение на един докторант по генетика.

Хабилитирани преподаватели в Катедра „Клинична лаборатория и клинична имунология” с хабилитация и квалификация по докторската програма за периода 2016 – 2022 г.

№	Степен, име, фамилия	Научна специалност, по която е придобита последната академична длъжност	Титуляр на дисциплина
1.	Доцент – един, ОНС „Доктор” – дм, ОТД. Медицинска специалност Клинична имунология	Професионално направление 7.1 Медицина Специалност: Имунология	Имунология
2.	Доцент – един, ОНС „Доктор” – дм, ОТД. Медицински специалности Генетика и Клинична лаборатория	Професионално направление 7.1 Медицина Специалност: Генетика	Генетика
3.	Професор - един, ОНС «Доктор» - дм и НС «Доктор на науките» - дмн, ОТД Медицински специалности Генетика и Медицинска генетика	Професионално направление 7.1 Медицина Специалност: Генетика	Генетика

По 5.1.2. През 2016 г. – 2023 г. е направена атестация на целия академичен състав на ВМА, който отговаря на критериите за регистъра на НАЦИД, В регистъра на НАЦИД са вписани 39 професори и 51 доценти от ВМА.

От Катедрата в НАЦИД са регистрирани две хабилитирани лица с научна специалност „Имунология”, едно от които е в пенсия от 2019 г.

Научната активност за акредитирания период на хабилитираните лица със специалност „Имунология” включва **49 публикации**, **9** от които са в международни реферирани и индексирани издания. Изнесени са общо **8 съобщения**, **2** от които на **международни конференции**. Преподавателите по докторска програма „Имунология“ имат участие в **3 монографии/раздели от сборници**.

Публикационната активност за периода 2016 – 2022 г. на хабилитираните лица в лабораторията по Клинична имунология включва: Общ брой публикации в национални и международни печатни издания – 49, от които 40 в български списания и 9 в международни реферирани и индексирани списания с общ импакт фактор от 15,73.

Няма данни за обучавани докторанти в катедрата по тази научна специалност.

По 5.1.3. В Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ периодично се анализират и оценяват резултатите, актуализират се приоритетите, съобразно световните и европейски стандарти и националните потребности. Хабилитираните преподаватели са с добра теоретична и практическа подготовка, висок професионализъм и опит в учебната, научноизследователската и практическата работа. Членовете на академичния състав на Катедрата са опитни специалисти в съответната област. Хабилитираните лица изнасят лекции в рамките на курсове за продължаващо медицинско обучение на висши медицински и немедицински кадри; **лекции и практически упражнения** в рамките на индивидуални модули по специалността „Имунология“ общо за периода повече от 1000 часа.

Един от хабилитираните преподаватели, който е в пенсия от 2019 г. е научен ръководител на 1 /един/ докторант, който е зачислен към друга катедра. Хабилитираните преподаватели в научни дружества: БАКИ, European Hematology Association (ЕНА), Българско медицинско сдружение по хематология (БМСХ), Съюз на учените в България (СУБ). За отчетния период хабилитираните лица са участвали в общо 16 курса за продължаващо медицинско обучение на висши медицински и немедицински кадри с база за провеждане **Катедра по клинична лаборатория и имунология, Отделение по клинична имунология.**

Констатации за изпълнение на критерий 5.1:

ВМА има политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията.

Обучаващото звено/катедра разполага с квалифициран академичен състав, като е необходимо да се отбележи, че по научната специалност „Имунология“ на ОТД е само 1 хабилитиран преподавател. Въпреки това, осъществяваната научноизследователска дейност е по актуални тематика в областта на имунологията.

Стандарт 6. Учебни ресурси и подпомагане на студентите.

Критерий 6.1. ВМА развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности.

По 6.1.1. Военномедицинска академия разполага с необходимия капацитет от аудитории, кабинети, лаборатории, ателиета, библиотечни места и др., създаващи академичен комфорт за работа на докторантите. Академията разполага със зали, които могат да се използват от всички научни направления както следва: 1 компютърна зала с 10 работни места с инсталирани програми за самообучение; кинозалон – 500 места, аула – 200 места и 10-та зала – 150 места; 18 учебни зали с по 25 места, експериментално отделение и всички съвременни средства за презентирание.

За целите на докторската програма по Имунология е осигурена възможност за работа в кабинет с поне 1 работно място с компютър и достъп до ИНТЕРНЕТ, който се очаква да бъде ремонтиран.

По 6.1.2. В Лабораторията по Клинична имунология към катедрата е създадена материална база, осигуряваща условия за учебна и изследователска дейност на докторантите, **която обаче се нуждае от основен ремонт и реновиране.** ВМА разполага с **отделение по експериментална медицина**, където могат да се извършват опити, свързани с обучението по докторската програма. Катедрата „Клинична лаборатория и имунология“ **не разполага със собствена учебна зала.** Използват се рапортните зали в лаборатория „Клинична имунология“, „Клинична лаборатория“ и учебните зали на ВМА. Съществуват опции за използване на учебно-техническия ресурс на ВМА.

ВМА предоставя реални възможности докторантите да работят по проекти, ръководени от членове на академичния състав, включително и такива с приложна

насоченост, свързани с тематиката на дисертационните им трудове. Създадени са добри възможности за публикуване на съответните постижения.

По 6.1.3. Докторантите в лабораториите на Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ имат на разположение учебни пособия и специализирана литература. Библиотеката на ВМА разполага с богат собствен фонд от над 30000 библиотечни единици български и чуждестранни медицински издания от последните години, набор от собствени учебни материали на магнитен носител, достъп до Internet и собствено разработени диагностично-терапевтични алгоритми. На обучаващите се предоставят научните публикации, монографии, сборници и учебници издавани с участието на членове от състава на клиниката.

През оценявания период преподавателите в Катедрата са включени като лектори и асистенти в програмите за обучение на студенти и специализанти. Осигурен е достъп до бази данни PubMed/MEDLINE (US National Library of Medicine), EBSCO Host, Google Scholar, Research Gate и Directory of Open Access Journals (DOAJ). Библиотеката на ВМА членува в Българския информационен консорциум (БИК). Библиотечните дейности са автоматизирани. Работи се с електронен каталог книги и електронен каталог читателска картотека по софтуер на СофтЛиб. Читателските места в читалнята са с компютърни конфигурации и свободен достъп до online бази данни на EBSCOInformationServices:

Катедрата разполага с диагностична апаратура и консумативи, необходими за процеса на обучение. Използват се възможностите на Лабораторията по информационно осигуряване (ЛЮ) на ВМА, която е тясно профилирано звено с основно предназначение да осигурява комплексно многообразните дейности във Военномедицинска академия, чрез изграждане на автоматизирани информационни системи, базиращи се на съвременна електронно-изчислителна техника.

По 6.1.4. На докторантите са предоставени възможности да публикуват резултатите от научноизследователската си дейност в български и международни списания: **Военна медицина**, официално издание на Българското научно дружество по военна медицина и Военномедицинска академия, в научното списание на Балканския военномедицински комитет, **Balkan Military Medical Review** и др. Естествен стимул да представят резултатите от изследователската си работа е необходимостта да постигнат определен брой публикации преди защита, както и фактът, че публикационната активност увеличава атестационната им оценка. Докторантите се подпомагат при участие на научни форуми особено в нашата страна. Всички разходи за всяка една докторантура се разглеждат в Съвета по отбрана след аргументирано становище на Началника на ВМА. Разходите по обучението на един редовен докторант за 3 години са приблизително 11 000 лв, (включват се стипендиите за 3 години, разходите по библиотечно-информационни материали, предпечатна обработка и текстообработка на материалите по дисертационния труд, и разходите за жури/. Финансови средства за статистическа обработка не се планират. Разходите за консумативи, лабораторни изследвания и др., т.к. се свързват с диагностичния процес в съответната лаборатория и не се извършват самоцелно/единствено и само за нуждата на съответната докторантура не се изчисляват служебно/.

Всички разходи за всяка една докторантура се разглеждат в Съвета по отбрана след аргументирано становище на Началника на ВМА.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1:

Въпреки добрата академична атмосфера, обучаващото звено не притежава достатъчно добро материално-техническо оборудване, като се разчита основно на използването на общия ресурс на ВМА. На докторантите е осигурена възможност за публикуване на резултатите от научните изследвания и представянето им на научни форуми.

Стандарт 7. Управление на информацията.

Критерий 7.1. Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите.

По 7.1.1. Във ВМА, съществува цялостна стратегия за качеството на обучение и процеса на неговата реализация. Отговорниците по качеството в Катедрите поддържат изискуемата по стандарта документация съгласно правилата на системата за управление на качеството. Всяка завършена година от подготовката на докторанта завършва с годишен отчет за изпълнението на индивидуалния план, обсъден на КС, където се гласува атестационна оценка и се приемат насоки за следващите етапи на подготовка.

Съгласно, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА се изготвя „Досие на докторанта“, в което се съдържат всички материали и документи, свързани с неговото зачисляване, подготовка, атестиране и разработване на дисертационния труд. Контролът по изпълнението на учебните планове на докторантите от Военномедицинска академия, се осъществява от научния ръководител, от основното звено, в което е зачислен докторантът и от служба „УНИД“. Налице са ефективни методи за събиране и съхранение на документацията под формата на лично дело. Осъществява се периодична обратна връзка с докторантите за качеството на образователния процес и тяхната професионална реализация.

По 7.1.2. Ефективността на управление на качеството на обучение се огласява чрез изградена **вътрешна информационна система (Форум)**, в която се публикува актуална информация, свързана с учебния процес на докторанти, специализанти и курсисти. Отделно информацията е публично достъпна и чрез **уеб сайта на ВМА**. Наред с това, достъпни за всички заинтересовани страни са данните от оценките на външни институции като НАОА. Периодично се провеждат курсове и анкети сред докторантите и академичния състав, свързани с качеството на обучение и повишаване на квалификацията. Анкетният лист е разгледан и приет от Академичния съвет на ВМА. **Анкетите се провеждат и анализират от Катедра „Военна медицина“ и се публикуват в списание „Военна медицина“.** Поддържа се ефективна организация при разработката, обсъждането, утвърждаването и внедряването на отделните елементи от системата за качеството на входа, по време на процеса на обучение и на изхода, с възможности за тяхната идентификация и проследимост. Чрез наличната информационна база, публично се огласяват и потребностите от промяна, както и информация за реализацията и развитието на завършилите докторанти по професионални направления.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1:

Във Военномедицинска академия съществуват методи за събиране и анализ на информация за качеството на обучение, учебните програми, за осигуряване на релации: преподавател – докторант и докторант – административно обслужване, информация за реализацията и развитието на завършилите докторанти по професионални направления.

Стандарт 8. Информация за обществеността.

Критерий 8.1. ВМА публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с

качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; проведени университетски форуми с участието на докторанти.

По 8.1.1. ВМА осигурява процедури и практика за устойчиво публикуване на необходимата информация за възможностите и постиженията при изследванията в областта на докторската програма.

Цялата документация по приема, зачисляването и управлението на обучението на докторантите във ВМА се оповестява на web страницата на академията и в списание „Военна медицина“. Всички докторанти имат достъп до изнесените нормативни документи с изискванията на всеки етап от обучението. Осигуряването на обществено-достъпна информация подпомага поддържането на комуникация и сътрудничеството между обучаващото звено и потребителите.

Периодично се организират научни конференции, на които учени, докторанти и студенти представят свои разработки и резултати, като представените резултати след оформянето им в публикации, според изискванията и рецензирането им от специалисти се публикуват цялостно или в резюмиран вид в съответните специализирани списания и сборници.

За популяризиране на продукцията на преподавателите и обучаващите се, във ВМА се организират извънаудиторни дейности, както и периодични публични събития. Военномедицинска академия традиционно организира и съорганизира редица национални и международни научни форуми, а също така стимулира участието на преподаватели и докторанти в други научни форуми в страната и чужбина.

По 8.1.2. Във Военномедицинска академия са изградени условия докторантите да участват в научни и образователни форуми, в международни проекти и да се включват в академичния обмен, като се ползват от възможностите на международното сътрудничество. Информацията относно възможностите за мобилност на докторантите се получава в Библиотеката на ВМА, където се намират договорите за сътрудничество. Определянето на участниците в академичния обмен се осъществява на конкурсен принцип по определени критерии и резултатите се обявяват своевременно.

ВМА има сключени **19** договора за сътрудничество с висши училища и научни организации за мобилност на преподаватели, специализанти и докторанти, **което създава предпоставки за включване и на докторанти от програмата по Имунология.**

По 8.1.3. Във ВМА е създадена традиция за развитие на научния потенциал на докторантите, и за подкрепа на научните им изяви. Едно от доказателствата в тази насока е системното организиране на научни конференции, с активното участие на докторанти. Авторитетен форум, в който докторантите на ВМА се включват активно е ежегодният конгрес на Балканския военномедицински комитет (БВМК), с участието на военномедицинските служби на Албания, България, Гърция, Румъния, Сърбия и Турция. На конгреса се разглеждат най-новите постижения на военната и цивилна медицина.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1:

Във ВМА редовно и периодично се публикува информация за приети документи и учебна документация на докторските програми, решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав, решения от академични съвети и проведени форуми с участието на докторанти. ВМА подпомага и стимулира участието на докторантите в научни форуми и програми за мобилност.

Стандарт 9. Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите.

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии.

По 9.1.1. Докторските програми във ВМА са в съответствие със съвременните изисквания и тенденции на науката и практиката, като се осигурява редовен мониторинг, периодичен преглед и своевременно осъвременяване. Спазването на графика на индивидуалните планове на докторантите се отчита на периодични Катедрени съвети. При обсъждането се внасят препоръки и се правят корекции, според актуалната научна информация по тематиката на дисертацията, Протоколите от заседанията на Катедрения съвет, решенията на Академичния съвет и цялостния ход на докторантурите са налице в личните досиета на докторантите.

По 9.1.2. Системата за управление на качеството във ВМА, подлежи на непрекъснат контрол с цел нейното поддържане, развитие и усъвършенстване. Формулирани са главните цели и основните задачи на Системата за осигуряване на качество, регламентирани са нейните органи и административните единици – **Комисия за управление и оценка на качеството на учебния процес и Отговорник по качеството на Катедрата.** Военномедицинска академия осигурява процедури и практики при планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на качеството и ефективността на докторантските програми. Политиката по качество, приета от ВМА, се следва от ръководството на Катедра „Клинична лаборатория и имунология“.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1:

Във ВМА се осъществява регулярен мониторинг и актуализиране на докторските програми, съобразно съвременните изисквания и тенденции на научните знания, изследвания и технологии. Ръководството на Катедра „Клинична лаборатория и имунология“ изпълнява политиката по качество на ВМА.

Стандарт 10. Циклично външно осигуряване на качеството.

Критерий 10.1. ВМА осъществява планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми.

По 10.1.1. Съгласно „Стандарти и насоки за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG)“, докторските програми са обект на периодично външно оценяване. Външното оценяване на качеството на обучение във ВМА се осъществява от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) при всички процедури за акредитация. При издаване на решение за акредитация, агенцията дава и препоръки. Изпълнението на тези препоръки подлежи на проверка и отчитане при процедури за следакредитационно наблюдение и контрол (САНК). Външен мониторинг се осъществява и от други организации – МОН, Сметна палата и др.

Военномедицинска академия има **34 програмни акредитации на докторски програми.** Голяма част от докторските програми са претърпели промяна в резултат на препоръките след външни оценки.

Препоръки от предишна програмна акредитация на ВМА по докторска програма „Имунология“, професионално направление 4.3 Биологически науки няма.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1:

Във Военномедицинска академия успешно функционира система за управление на качеството, в съответствие с ESG изискванията. Осъществяват се планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми. Изпълняват се решенията на Академичния съвет за отстраняване слабостите от предходните акредитации.

В катедрата „Клинична лаборатория и имунология“ при ВМА са налице базови условия за обучение по докторската програма „Имунология“, които е необходимо да се оптимизират.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на направените констатации ПКЗС предлага на Акредитационния съвет да даде право на Военномедицинска академия – София да провежда обучение по докторската програма „Имунология“ от професионално направление 7.1. Медицина в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт.

V. ПРОЕКТ ЗА ПРЕПОРЪКИ НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ:

1. Да се обявят конкурси за редовни и задочни докторанти по докторска програма „Имунология“ в професионално направление 7.1. Медицина.

Срок: м. декември 2024 г.

2. Да се повиши публикационната активност на преподавателите в реферирани и индексирани научни издания.

Срок: постоянен

Председател на ПКЗС:
(Проф. д-р Здравко Каменов, дмн)